

project

Zandweg 210 De Meern

datum

8 juli 2025

kenmerk**betreft**

Toelichting beplantingsplan boomgaard

projectnummer

MEEN06-2

opdrachtgever

Hilbehage I B.V.

versie / status

REV A

LANDSCHAPPARTNERS

De Boomgaard aan de Zandweg 210

- De bestaande boomgaard verkeert in slechte staat en wordt herplant. De boomgaard is dominant in de ruimtelijke structuur waaraan de andere functies ondergeschikt zijn.
 - Het grootste deel van de fruitbomen verkeert op dit moment in zeer slecht tot slechte staat. Deze bomen worden verwijderd. Enkele gezonde perenbomen worden behouden. (Zie bomenparagraaf in hoofdstuk 5)
 - De boomgaard wordt aangevuld met nieuwe hoogstambomen en laagstambomen.
 - De eigendomssituatie en het beheer moeten gericht zijn op langdurige instandhouding van de boomgaard voor de toekomst. De snoei moet niet gericht zijn op de productie van vruchten maar op het creëren en handhaven van dichte kronen om de doorzichten naar de woningen zo veel mogelijk te beperken. De snoei van de fruitbomen zal jaarlijks plaatsvinden vooral in februari, maart en april.
 - Het is voor de bewoners van de vier woningen mogelijk om het fruit te oogsten, eventueel in combinatie met oogstdagen waarbij de omwonenden en de school betrokken worden.

Herstel van de boomgaard

De bestaande boomgaard is, ondanks de puur esthetische functie, cultuurhistorisch gezien een waardevol element langs het boerderijenlint aan de Leidsche Rijn. Met de aanleg van de wijk Vleuterweide is de veelheid aan boomgaarden verdwenen. Het plangebied is één van de laatste restanten van de voormalige boomgaarden. Het is een belangrijk element in het straatbeeld, zowel vanaf de Zandweg als voor de omliggende woonwijk.

Omdat de meeste fruitbomen het einde van hun levensduur hebben bereikt wordt volledig behoud van de boomgaard niet nagestreefd. Er wordt gestreefd naar een grote kwaliteitsimpuls van het gebied door de boomgaard opnieuw te ontwikkelen.

Om de boomgaard op het terrein weer herkenbaar te maken worden de volgende inrichtingsmaatregelen getroffen:

- Langs de randen van het plangebied en tussen de woningen worden ruim 300 nieuwe fruitbomen geplant. Daarvan is ongeveer de helft hoogstam en de helft laagstam. Langs alle randen van het terrein staan 3 rijen fruitbomen. Deze bomen zijn herkenbaar als fruitbomen door hun vroege bloesem in april en gedurende de zomer en gedeeltelijk tijdens de herfst door de vruchten (vooral appels en peren). Daarnaast worden de bomen geordend herplant in een herkenbaar grid. Het gridpatroon sluit aan op de nieuwe invulling van het perceel. Zes bestaande fruitbomen van goede kwaliteit aan de zijde van de Zandweg worden in het nieuwe grid opgenomen. Door de grootse opzet creëren de fruitbomen samen een beeld van een grote boomgaard.
- Vanaf de rijwegen domineert het beeld van de boomgaard met de fruitbomen. Aan de zijde van de Zandweg komt een circa 30 meter diepe aanplant van fruitbomen, aan de zijde van de Beeldentuinlaan is dat eveneens een circa 30 meter diepe aanplant van hoogstamfruitbomen. Aan de zijde van de Paleistuinlaan komen vier rijen met hoogstamfruitbomen. Langs de oostzijde worden 3 rijen laagstamfruitbomen aangeplant.
- De woningbouw vindt plaats op een manier die past bij de uitstraling van het perceel als boomgaard. In de boomgaard zijn vier open ruimten waarin een woning staat. Bij de woning zijn het open terras en

andere functies in de bouwmassa opgenomen en komen er geen bijgebouwen of erfscheidingen. De toegangsweg zal worden uitgevoerd met voornamelijk grasstenen. Rondom de woning is enige ruimte vrijgehouden van bomen voor toetreding van licht en lucht.

- Doorzichten vanaf de omgeving naar de woningen zijn er niet. De woningen hebben een beperkte hoogte en staan tussen de bomen. De fruitbomen zullen het zicht op de woningen vanuit de omgeving ontnemen. Alleen als de bladeren van de bomen zijn, zal er enig zicht zijn door de kronen van de hoogstambomen heen. Vanaf de omringende wegen kan niet onder de boomkronen door gekeken worden richting de woningen, omdat het maaiveld van de omgeving circa 1m hoger is dan het maaiveld van de boomgaard.

Beheer en onderhoud van de boomgaard

In de boomgaard heeft de fruitteelt geen economische waarde. Er is geen (agrarisch) bedrijf dat deze boomgaard rendabel kan beheren. De boomgaard wordt dan ook herplant vanwege de cultuurhistorische en esthetische waarde. Het beheer en onderhoud van de boomgaard zal plaatsvinden door een hovenier die ervaren is met het snoeien van fruitbomen. De snoei is hierbij niet gericht op hoge productie van de vruchten. Wel is de ontwikkeling van 'mooie' en visueel dichte kronen nodig om de doorzichten naar de woningen zo veel mogelijk te beperken. Daarbij is het voor de bewoners van de vier woningen mogelijk om het fruit te oogsten, eventueel in combinatie met oogstdagen waarbij de omwonenden en de school betrokken worden. De snoei van de fruitbomen zal jaarlijks plaatsvinden in februari en maart. De hoogte van bomen die in stand gehouden wordt, is enerzijds afgestemd op het oogsten en anderzijds op het beperken van zicht op de woningen en schaduw naar aangrenzende percelen. De hoogten die uiteindelijk in stand gehouden worden zijn voor

- Hoogstam fruitboom: maximaal 8m met een opgesnoeide kroon van 1,8m vanaf maaiveld,
- Laagstam fruitboom: maximaal 4m met enkele takken vanaf maaiveld (zoals bestaande situatie).

Het beheer van het maaiveld is afgestemd op de ontwikkeling van de hier thuishorende kruiden en grassen. De gronden en de glooiende oevers worden ingezaaid met passend kruidenmengsel. Het beheer is extensief.

Bomenbeleid Utrecht 2009

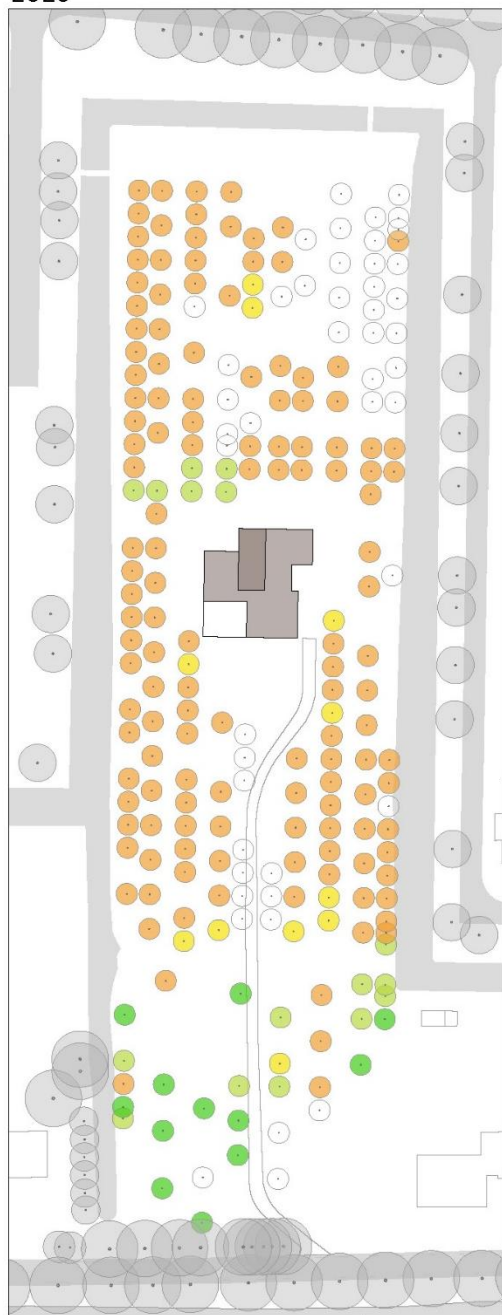
De nota Bomenbeleid Utrecht is in 2009 vastgesteld. Een van de belangrijkste doelen van het Utrechtse bomenbeleid is een samenhangende bomenstructuur voor de stad te verbeteren en te ontwikkelen, gebaseerd op cultuurhistorische, ruimtelijke en ecologische uitgangspunten en milieu. Voor 2030 zet de gemeente in op het behoud en de ontwikkeling van de bomenstructuur. Dit zal gebeuren door twee beleidsdoelstellingen: Waar mogelijk ontbrekende bomen in de bomenstructuur aanvullen om zo een samenhangende structuur te creëren. Dat betekent bij de ruimtelijke plannen in de komende jaren bezien waar bomen kunnen worden toegevoegd om zo de bomenlanen en pleinen te completeren. Daarnaast is aanvullen van het bomenbestand gewenst bij ingrepen in de huidige structuur op basis van een goed programma van eisen. Sinds 1 januari 2007 kennen alle gemeentelijke ruimtelijke plannen in de stad een bomenparagraaf. De bomenparagraaf biedt vanaf het begin en in alle fasen van een planproces de mogelijkheid een belangenafweging te maken over de gevolgen van een ruimtelijk plan voor bomen.

De bomenparagraaf

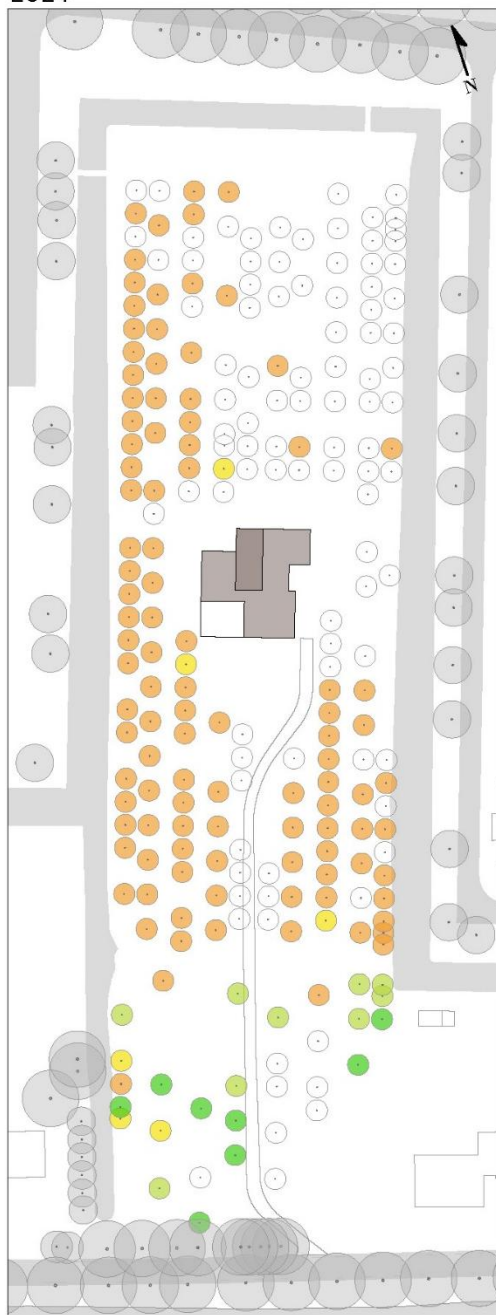
De meeste bomen in de boomgaard zijn ruim 50 jaar oud en zijn dus aan het einde van hun levensduur. Het overgrote deel van de bomen verkeert daarom in slechte staat, met een geschatte levensverwachting van minder dan 5 jaar. Vanwege de ouderdom is herstel uitgesloten. Een groot aantal fruitbomen is al gestorven en gekapt.

Landschappartners heeft zowel in juni 2020 als in mei 2024 de kwaliteit van de individuele fruitbomen nader onderzocht. Slechts een beperkt aantal bomen verkeerde tijdens de locatiebezoeken in goede staat en had een levensverwachting van meer dan 10 jaar (zie tabel 00a en afbeelding 00m). Dit zijn vooral een aantal perenbomen aan de zuidzijde van het perceel. De staat van de fruitbomen is tussen 2020 en 2024 verder achteruit gegaan. Het aantal bomen in matige of goede staat is verminderd en het aantal dode bomen sterk toegenomen.

2020

2024

Legenda

boomkwaliteit	levensverwachting
 goed	>10 jaar
 matig	<10 jaar
 slecht	<5 jaar
 zeer slecht	<3 jaar
 dood/gekapt	

Afbeelding 00m: Kwaliteit fruitbomen in juni 2020 en mei 2024

Tabel 00a: Kwaliteit fruitbomen

kwaliteit	aantal		verschil
	juni 2020	mei 2024	
goed	12	8	-4
matig	16	9	-7
slecht	11	6	-5
zeer slecht	136	105	-31
dood/gekapt	45	92	+47

De gezonde zes perenbomen worden behouden en opgenomen in het nieuwe beplantingspatroon. De overige bomen worden verwijderd. Daarvoor komen ruim 300 nieuwe fruitbomen in de plaats (zie tabel 00b). Daarvan is ongeveer de helft laagstam en de helft hoogstam. De boomgaard wordt gezamenlijk eigendom en komt in beheer en onderhoud van de VvE. Bomen die in de toekomst wegvallen worden vervangen door nieuwe.

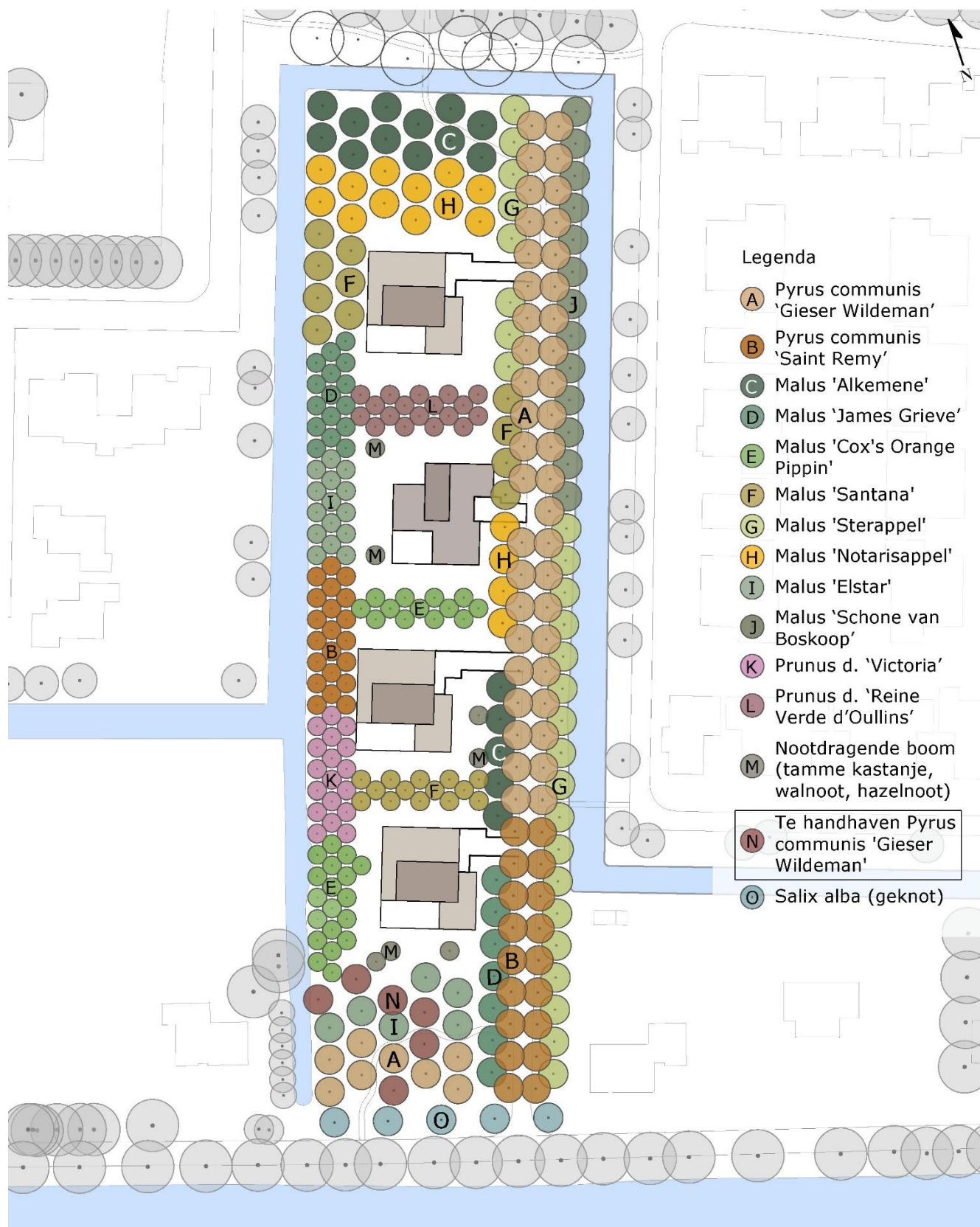
Tabel 00b: Hoeveelhedenstaat bomen nieuwe situatie

type	aantal
fruitbomen hoogstam	171
waarvan in de laan	61
waarvan niet in de laan	110
<i>waarvan te handhaven</i>	6
fruitbomen laagstam	144
waarvan tussen de woningen	52
<i>waarvan solitair</i>	7
waarvan langs de waterkant	92
knotwilgen	5

De boomgaard wordt zodanig opgezet dat er naast de appel- en perensoorten ook pruimsoorten en nootdragende boomsoorten, zoals tamme kastanje en walnoot) aanwezig zijn. de mix van soorten maakt de weerbaarheid van de bomen tegen ziekten groter. Het geheel mixen van alle soorten zou een rommelig visueel beeld van de boomgaard geven. Om dit te voorkomen en de voor een boomgaard kenmerkende ordening te bereiken, worden de verschillende soorten in groepen geplant. Als een soort door ziekten en/of ouderdom gekapt moet worden kan dat gebeuren zonder dat dat het ruimtelijk beeld en het functioneren van de boomgaard verstoort. Dit draagt bij aan de duurzaamheid van de boomgaard als geheel. In het bijzonder wordt langs de Zandweg een rij knotwilgen geplant in aansluiting op de bestaande knotwilgen langs deze weg.

De lijst van de fruitsoorten is als volgt:

- A Pyrus communis 'Gieser Wildeman'
- B Pyrus communis 'Saint Remy'
- C Malus 'Alkemene'
- D Malus 'James Grieve'
- E Malus 'Cox's Orange Pippin'
- F Malus 'Santana'
- G Malus 'Sterappel'
- H Malus 'Notarisappel'
- I Malus Elstar
- J Malus 'Schone van Boskoop'
- K Prunus d. 'Victoria'
- L Prunus d. 'Reine Verte d'Oullins'
- M Nootdragende boom (tamme kastanje, walnoot, hazelnoot)
- N Te handhaven: Pyrus 'Gieser Wildeman'
- O Salix alba (geknot)

Afbeelding 00. Beplantingsplan boomgaard